

İNSAN VE HAYAT

GENÇ HAYAT

- MAHREMİYETİN TEŞHİRLE İMTİHANI
- HİDROJEN YAKITLI ARAÇLAR
- ÇOCUK TERBİYESİ

süzgeç
HIRKA-İ SAADET

MANİ- PÜLAS- YON

HAYATIN
İÇİNDE,
YAŞAMANIN
DIŞINDA...

MANİ

Manipülasyon
Hayatın
İçinde,
Yaşamının
Dışında...

DÜJ İNS S

BARBAROS
DOĞAN

NEDENDİR BİLİNMEZ, BAZI İNSANLAR
KENDİNİ GÜÇLÜ HİSSETME VE
KARŞISINDAKİLERE HÜKMETME DUYGULARI
İLE HAREKETE GEÇERLER. BİLİNÇLİ YA
DA BİLİNÇSİZ OLARAK BU HAREKETLERİ
YAPARKEN, ÇOĞU ZAMAN KARŞILARINDAKİ
İNSANI ASLA ÖNEMSEMEZLER.

YON

MANİPÜLASYON

evzuya, yaşadığım ve manipülasyona uğradığının çok sonraları farkına vardığım bir olayla başlayacağım. Balıkları seven birisiyim. Hobi olarak akvaryumumda balık beslemeyi ne kadar seviyorsam, yemek olarak tabağımda balık görmeyi de o kadar seviyorum. Sevdiğim bir şeyi yaptığım, akvaryumumda balık beslediğim günlerdi. Kendimce güzel bir iş yapıyordum, hayatın

karmaşıklığı ve sıkıcılığı içerisinde basit ama güzel kaçış yolları arıyordum. Zihnimi sakinleştirecek, berraklaştıracak bir meşguliyete sahiptim. Bana sorarsanız her şey güzel gidiyordu. En başta dediğim gibi, nedeni bilinmeksizin başkaları üzerinde güç gösterisi yapma ve ona hükmetme duygularına sahip insanlar maalesef vardı etrafımda. Uğraştığım şeyi küçümseyecek, harcadığım parayı sanki kendi cebinden çıkıyormuşçasına önemsemiş gibi hareket edecek kadar ileri gidenler oldu. “Buna da para verilir mi?”, “Başka işin yok mu?” Genel ifadeler böyleydi. O an, ne yaptığımı, neden yaptığımı çok iyi bilen ben, bir anda beynimden vurulmuşa döndüm. Gerçekten ben ne yapıyordum? Şüphe baş gösteriyordu. Hevesim sömürülmüş, damla dahi bırakılmamıştı. İnsan kendinden şüphe eder mi? Edermiş, gördüm. Ettirilmiş, bildim.

Neden buna sürüklendim, merak ettim. Araştırmaya başladım. Karşıma kocaman harflerle bir kelime çıktı: MANİPÜLASYON. Zihnimi allak bullak edecek kadar büyük, bunu yaparken hiç acıma hissetmeyecek kadar kötü. Araştırmaya devam ettim.

MARUZ KALDIĞIM ŞEY

Manipülasyon; bir kişinin, bir başkasını etki altına alması, yönlendirmesi ve isteği dışında davranmaya zorlamasıdır. Manipülasyonda, bir taraf, diğerini baskı altına alır ve hareket alanını kısıtlar. Kişi kendi zekasını, özgür iradesini, duygularını, mantığını kullanamaz hâle gelir ve bunu fark etmesi çok uzun zaman alabilir. İkili ilişkilerde yaşanan duygusal manipülasyon, en tehlikeli ve kendini en iyi gizleyen yöntemlerden birisidir.

MANİPÜLASYON: “KİRLİ İKNA”

Mevzuyu araştırırken şu soruyu da sormuştum: Acaba beni ikna etmeye mi çalışıyorlar? Gördüm ki ikna ve manipülasyon, birbirinden farklı durumlar.

FERHAT KAYA

EVE ÖZLEM

N

asreddin Hoca'nın fıkralarını, dimağına fikir inmeyen çağlarda okuyan gençler, çoğunu anlayamaz ve bazılarında da hayret içinde kalır. Hoca'nın dokuz onlu yaşlarda dinlediğim

bir latifesi vardı. Zihnimde defalarca tasarlamış ve o latifeyi bir türlü anlayamamıştım. Müteselsilen dört beş ayda bir aklıma gelen bu fıkrayı anlamam, uzun zaman aldı. Bir sanat galerisinde, sırrını çözmeye çalışanların dakikalarca bir portreye bakmaları gibi, defalarca baktığım Nasreddin Hoca fıkrası, "Evlerine Sığmamışlar" temalı olandı.

Fıkrayı duymuş olanlar vardır. Bir aile, Nasreddin Hoca'ya gelerek şikayette bulunurlar. "Evimiz çok küçük, nüfus da arttı, evimize bir türlü sığmıyoruz." Nasıl sığmadıklarıyla ilgili daha başka detaylar da verirler, Hoca Efendi dikkatlice dinler. "Oda sayımız az, mutfak dar, bir lavabo yetmiyor..." gibi birçok şey söylenir. Bununla da kalmazlar, dertlerine çözüm de beklerler Hoca Efendiden. Nasreddin Hoca söze başlar;

"O zaman beni iyi dinleyin. Varın gidin evinize, ahırda ne kadar hayvanınız varsa çıkarın, yanınıza, yukarıya alın."

"Çok daha kalabalık oluruz o zaman."
"Siz beni dinleyin."
"O zaman rahatı bulur muyuz?"
"Bulursunuz!"

Giderler evlerine ve ahırdaki hayvanları çıkarırlar, yaşadıkları yere. Bolluk bekler iken darlıkları on kat artar. Hayvanlarla dolu eve girecek hâl kalmamıştır. Ev, nefes almaz hâldedir. Tekrar koşarlar Hoca Efendiye ama "dünyanın sonu, küresel felaket, kaos çağına girdik.." gibi şeyler söylemezler. Sonuçta bu, Anadolu halkının bir fıkrasıdır. Konuşma şöyle devam eder;

"Eskisinden daha kötü oldu Hoca Efendi. Nefes alacak yerimiz kalmadı."

"Öyle mi, o zaman kümes hayvanlarını tekrar yerlerine gönderin."

Gönderirler. Biraz da sevinirler aslında;

Tekrar gelirler. "Gönderdik de kurtulduk, neydi o öyle, her tarafa uçuyorlardı, tuvaletlerinin de belli bir yeri yoktu. Biraz rahatladık ama hâlâ durumumuz kötü."

"O zaman" der Hoca Efendi, "Küçükbaş hayvanları da ahıra indirin."

Koyun ve keçiler de ahıra indirilir ama şikâyetler bitmez;

Ve yine gelirler. "Aslında çok iyi oldu, meleşip duruyorlardı, onların gidişleriyle en azından gürültü bitti. Ama yerimiz hâlâ dar."

"Ne kaldı, büyükbaşlar mı, onları da indirin."

En sona kalanlar da indirilir ve tekrar Hoca Efendinin huzuruna çıkılır.

"Allah razı olsun hocam sizden, çok rahatladık, ferahladık. Ev, ahıra dönmüştü. Şimdi huzur geldi evimize."

Fıkrayı kendi hayatında yaşayanlar

Sabah namazından sonra odanın kapısı çalınır. "Anne, fare gördüm." "Nerede?" "Salondan oturma odasına geçti?" "Toz uçmuştur, apartmanda ne faresi? Git hazırlan, kahvaltı yapıp çıkacağız."

Evin annesi, çocuğu okula bırakır, eve döner. Kapıyı açar açmaz, "fiırt" diye, hızla akıp giden küçük bir karartı görür. Halisünasyon değildir. Ayakkabıları çıkarıp oturma odasının kapısından göz ucuyla, ürkek bir güvercin gibi bakar. Ortalık bomboş. O da nesi, koltuğun arkasından tırmalama sesi mi geliyor?

Kapıyı çarpıp diğer odaya koşar. Evin babasını arar; "Alo, evde fare var, koş." "Nasıl koşayım, isteyim, nerede gördün, yanlış görmüş olmayasın?" "Oturma odasında gördüm, sabah, çocuk da görmüş". "Hiç olacak şey değil ama akşam gelirken bakayım, sen o odayı kapat şimdilik, kapının altındaki açıklığa da bir şeyler koy."

ETRAF KALABALIKTIR.
ÖYLE Kİ SESLER, İÇ
İÇE GEÇMİŞ YA DA
ÜST ÜSTE YIĞIŞMIŞ
MASALARDAN BİR
UĞULTU HÂLİNDE
YÜKSELMEKTEDİR.

KARAYA ATILAN OLTA

REFİK CAN

44 AN VE
YAT Mayıs 2024

Karaya

B

uradaki balıkçılar, denize değil de karaya açılmış, oltalarını karaya atmış gibidirler. Denizdeki balıkçılardan bir farkları da şudur ki, bunlarda sabır yoktur. Sürekli bir hareket ve sabırsızlık hâlinededirler. Neden olmasınlar

ki? Denizin içinde sürü sürü balıklar görülmeyebilir fakat burada, etraflarından sürü sürü balıklar, gözlerinin önünden iştah kabartıcı bir şekilde akıp gitmektedir. Ne de olsa sürü sürü balıklar, avcılarının iştahını daha da artırır.

Biraz dikilip o tarafa doğru bakmayagörün, hemen yanınızda aksanı bozuk, kavruk biri bitebilir. Hatta biraz daha ileri gidip kırk yıllık ahabmışsınız gibi kolunuzdan tutup, sizinle senli benli konuşabilir. “Bu ne cüret kardeşim!” diyemezsiniz. Ağzlarının içinde turşuya dönmüş dilleri buna fırsat vermez. Konuşur da konuşurlar. Ufak ufak da çekiştirirler kolunuzdan. Bir kaş göz hareketi ile sizin adınıza çoktan bir masa ayarlanmış, sipariş verilmiştir çünkü. “Ağabeyimin balığını çabuk getirin, soğutmayın.” Aman ha, sakın yanlış anlamayın. Yanlış anlarsınız diye diyorum: Masanıza kadar eşlik etmeleri de kaçmaya meyyal olduğunuzdan dolayı değil, size kıymet verdiklerinden dolayıdır. Masaya iyice kurulup, balık da önünüze geldi mi kireç bağlamış dişlerini göstere göstere usulca yanınızdan sıvışırlar. “Afiyet olsun beyim.”

O, dümeni sizi yakaladığı yere kırarken şaşkın şaşkın arkasından bakadurursunuz. Sonra önünüzdeki kâğıda sarılmış ekmek arası balığa, ardından etrafa göz atarsınız. Ne de olsa balıklar sadece bakarlar.

Etraf kalabalıktır. Öyle ki sesler, iç içe geçmiş ya da üst üste yığılmış masalardan bir uğultu hâlinde yükselmektedir. “Bu kadar insan burada... Niçin?” diye düşünebilir, bir an içinizden geçirebilirsiniz. Cevabını yine siz verirsiniz kalabalık adına: “Yakalandık!” Kimisi “Eminönü’nde balık yeme” kervanına katılmak için

bile isteye yakalanmıştır, kimi de sizin gibi istemeye istemeye. Ne de olsa bazı balıklar, istemeyerek yakalanırlar.

Balık kokusu, sadece balık kızartılan ocaklardan yükselmez. Temizlenmiş gibi gözükken fakat hiç temizlenmemiş masalardan da yükselir, soğan kokusuyla birlikte. Buna bir de denizden yükselen rahatsız edici bir koku eklenir ki burunlardan ırak. İstanbul’un bu noktasında deniz, saflığını ve maviliğini yitirmiş; kokmuş, kararmıştır. Böyle bir ortamda, böyle bir koku atmosferinde bir yığın elle beraber, sizin elleriniz de önünüzde duran yarım ekmeğe uzanır. Tam bir ısırık alacağınız sırada, sanki bu anı beklemiş gibi, yine aksanı bozuk bir ses tırmalar kulağınızı. Seyyar içecek satıcısının sesidir bu: “Beyefendi, hangisinden alırsınız?” Oltasına düşüren balıkçı gibi bu da iyi çalışmıştır dersine. Böyle diyerek, önünde asılı kutu içinde duran içeceklerden birini içmeye mecbur hissettirmiş, siz de onlardan birini almaya mecbur hissetmişsinizdir. İçecek masaya bırakılır, para alınır, balıkçı gider, siz ardından bakadurursunuz. Bir kere daha yakalanmışsınızdır. Ne de olsa bazı balıklar, yakalanma ustasıdır.

Ekmekten bir ısırık aldığınızda, ekmeğin ekmek olduğuna kanaat getirirsiniz de balık, balık mıdır şüphelidir. Tadı, tuzu yoktur. Kupkurudur. Buz gibidir. İçindeki soğan, gözlerinizden yaş getirecek kadar acıdır. Verilen paraya, kaybedilen zamana, nahos ve kesif kokuya maruz kalan ciğerlerinize yazıktır. Hayıflı gözlerle, sizi tutup oraya oturtanı ararsınız. Fakat o, sizi çoktan unutmuş, işindedir. Oltasına düşürdüğü yeni balığı bir masaya oturtmakta ve gülümsemektedir. Siz yine bakmakla yetinirsiniz. Ne de olsa yakalanan balıkların gözleri hiç kapanmaz.

lan Oltta

Osmanlı'da Nevbahâr SULTAN III. SELİM HAN

Konstantin Kapıdağı tarafından çizilen,
Sultan'ın portresi

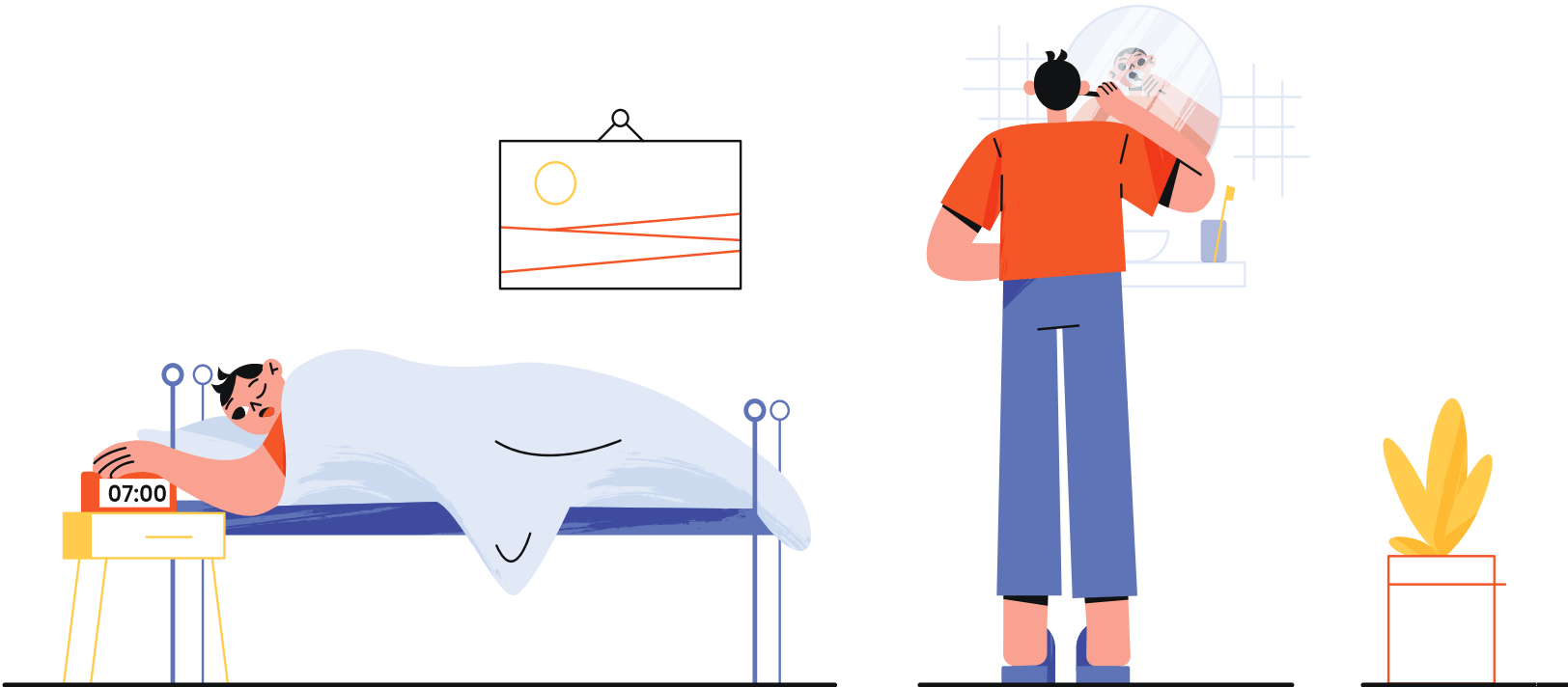
“Cevher-i hâk-i kudümü tûtiyâdır çeşmime
Hak-i râhî rüşen eyler rûz-i haşrin zulmetin”

ALİŐKANLIKLAR, DÜZENLİ OLARAK GERÇEKLEŐTİRDİĐİMİZ
DAVRANIŐLARDIR. BİR DAVRANIŐIN BAZI BİLEŐENLERİ KİSMEN YA DA
TAMAMEN 'OTOMATİK' İÇE, ALİŐKANLIKTIR.

AlıŐkanlıklar Kılavuzu

FARUK ÜNER

Yemek kültürümüzde iyi bir yer edinen bu bitki birtakım özelliklerinden dolayı pek sevilmez. Kimisi kokusunu sevmez, kimisi dişlerinin arasına sıkıştığı için kimisi de ağzına yapıştığı için sevmez. Ancak çok faydalı bir bitkidir. Bitkinin ismi, Orta Yunancada kullanılan makedonision μακεδονίσιον "makedonya otu" sözcüğünden alıntıdır.

HER ŞEYE BİR ŞEY
OLMUŞ BİR BİTKİ

Maydanoz

ARIF TUNÇ

MAYIS 2024

siizgeç

İSTANBUL'DAKİ EMANET

Hirka-i Saadet

